

Bibliotekarstudentens nettleksikon om litteratur og medier

Av Helge Ridderstrøm (førsteamanuensis ved OsloMet – storbyuniversitetet)

Sist oppdatert 18.02.19

Dette dokumentets nettsadresse (URL) er:

<https://www.litteraturogmedieleksikon.no/cm4all/uproc.php/0/traumevarsel.pdf>

Traumevarsel

Engelsk: “trigger warning”. En type innholdsadvarsel. Alle typer advarsler som lærere/forelesere, forfattere eller andre personer kommer med til tilhørere, lesere, seere eller spillere av dataspill m.m. om temaer og innhold som kan vekke til live et traume, skremme eller av andre grunner være svært ubehagelig.

““Trigger Warnings” er advarsler mot at (særlig posttraumatisk) stress kan utløses av å lese en tekst. Det startet blant feminister som gikk inn for advarsler før beskrivelser av overgrep og voldtekt, men fenomenet har nå spredd seg til universitetene, melder The New York Times. Studenter ved flere universiteter skal ha bedt om at slike advarsler utarbeides. Chinua Achebes beskrivelser av rasisme og kolonialisme ble trukket frem som et eksempel der en advarsel kunne være på sin plass.” (*Morgenbladet* 23. – 29. mai 2014 s. 39)

“Begrepet startet i feministiske blogger for å advare voldtektsutsatte mot potensielt “triggende” materiale.” (*Morgenbladet* 7. – 20. april 2017 s. 37)

“Å merke antatt problematiske tekster med “trigger warning” har blitt en ny strategi for å vokte den offentlige moral. Begrepet “trigger warning” startet i feministiske blogger og diskusjonsgrupper på nett for å advare leserne mot potensielt “triggende” materiale. Det vil si innhold som vold og voldtekt, som kan utløse negative minner for dem som har vært utsatt for slikt. Fenomenet har i det siste spredd seg til både aviser og universiteter, og det har vakt en heftig og polarisert debatt. [...] “Trigger” er et begrep fra traumepsykologien. Det har vist seg at en del mennesker som har vært utsatt for overgrep og livstruende situasjoner, utvikler posttraumatisk stresslidelse (PTSD). Karakteristisk er blant annet at pasientene sliter med påtrengende og svært ubehagelige minner. Minnene utløses gjerne av såkalte triggere, alt fra lyder, farger og ord til hendelser som minner om den opprinnelige opplevelsen de plages med. Tanken bak å merke tekster for å unngå retraumatisering av PTSD-pasienter er derfor i utgangspunktet gullende god. Den stammer imidlertid ikke fra terapimiljøet, men fra aktivister og pop-psykologi fremfor forskning eller faglige råd. [...] Harvard-psykologen Richard McNally slår fast at slike advarsler kan virke mot sin hensikt. Mange utsettes for traumer, men få utvikler PTSD, og for dem som gjør det, er eksponering en sunnere strategi enn

unngåelse. Faktisk forsterkes PTSD-symptomene av å unngå alt som kan minne om traumet.” (Audhild Skoglund i <http://www.aftenbladet.no/meninger/Er-trigger-warnings-ok-3728394.html>; lesedato 04.03.16)

“De siste par årene har amerikansk media ivrig diskutert slike “trigger warnings”, som vi på norsk kan kalle “traumevarsler”. Det begynte med at noen universiteter ba lærerne om å være oppmerksomme på at studenter kan ha posttraumatiske lidelser. De anbefalte at studentene bør få et forhåndsvarsel når de må studere scener som kan utløse intense reaksjoner hos mennesker som har gjennomlevd traumatiske erfaringer. Debatten har utløst sterke følelser. Konservativt spaltister insisterer på at de som forlanger slike traumevarsler, bare gjør det fordi de liker å fremstille seg selv enten som offer eller som politisk korrekt. På både høyre- og venstresiden mener mange at kravet er karakteristisk for det late og bortskjemte avkommet til dagens overbeskyttende helikopterforeldre. Mener virkelig disse ungdommene at de har rett til å la være å studere stoff som vil få dem til å føle seg ille berørt? Hvordan skal slike ømtålelige narsissister klare seg i den virkelige verden? [...] Troen på at en realistisk fremstilling av den opprinnelige traumatiske situasjonen alltid vil virke traumatiserende, er grunnløs. Det er faktisk umulig å forutsi hva som kan utløse et anfall. Én traumespesialist forteller om en kvinne som ble torturert til hun til slutt skrev under på et blankt ark som skulle brukes til en falsk tilståelse. Hun fikk panikkanfall hver gang hun så noe hvitt. Et glimt av hvite sokker var nok. [...] Et traumevarsel er ikke en tillatelse til å la være å studere teksten eller filmen. Tanken er at studenter ikke skal bli plutselig overrumplet av uventet grusomt materiale, å gi studenter som vet at de reagerer på en viss type stoff, anledning til å ta sine forholdsregler. En student i emosjonelt sjokk tenker ikke klart. Dermed er det sunn pedagogikk [...] å gjøre hva en kan for å hjelpe studentene til å fokusere på stoffet, ikke unngå det.” (professor Toril Moi i *Morgenbladet* 20. – 26. november 2015 s. 46)

“*Trigger warnings* er advarsler knyttet til for eksempel en forelesning eller en pensumbok, hvor studenten advares mot forskjellige typer innhold som kan oppfattes som støtende: rasisme, vold, kvinneundertrykking, beskrivelse av selvmord og så videre. Mikroagresjoner er små fornærmelser eller nedvurderinger som foregår – bevisst eller ubevisst – i det daglige. Det kan være at noen i en samtale automatisk antar at en asiat er flink i matte eller blir overrasket av at en afroamerikaner er belest. Etter krav fra studenter har amerikanske universiteter innført stadig nye regler og forskrifter som inkorporerer disse begrepene i universitetslivet. [Den amerikanske juristen Greg] Lukianoff forteller at mange professorer han er i kontakt med, nå er redde for trå feil i forelesninger og i møter med studenter. [...] Lukianoff mener ytringsfrihetskrisen henger sammen med et tankesett bygget på “omsorgsetikk”, hvor kampen for undertrykte brukes til å begrunne begrensinger i hva som kan sies. - Trigger warnings er en idé jeg egentlig har stor sympati for. Den oppsto hovedsakelig på nettsider som skrev om seksuelle overgrep. På disse sidene kunne de fungere godt. Men nå mener Lukianoff de brukes altfor bredt. Studenter bør ikke kunne skjermes fra alt. [...] Den siste uken

ser det ut som om Lukianoff har fått med seg noen flere på sin side i kampen. Nye studenter ved Universitetet i Chicago mottok nettopp et brev: “Vi støtter ikke såkalte ‘trigger warnings’, vi avlyser ikke forelesninger om kontroversielle temaer, vi støtter ikke intellektuelle ‘trygge rom’ hvor individer kan gjemme seg fra ideer og perspektiver som strider mot deres egne.” Bak brevet sto Lukianoffs gamle fiender: universitetsledelsen.” (*Morgenbladet* 2. – 8. september 2016 s. 24)

Mikroagresjon er subtile signaler som avslører f.eks. mannssjåvinisme eller fremmedfrykt. Det kan være utilsiktet, men oppfattes som en krenkelse eller nedvurdering av en person, et kjønn, en etnisk gruppe e.l. Det er en type diskriminering. “Mikroagresjon: Bevisste eller ubevisste nedverdigelser i omgivelsene, små og vanlige, som blir formidlet med ord eller handling og viser fiendtlig, nedsettende eller nedlatende ringeakt for medmennesker man har fordommer mot. [...] Den som velger å ta opp problemet oppfattes typisk som overfølsom, paranoid eller vanskelig.” (Ingrid Vaalund i <http://ingridvaa.blogspot.com/2014/05/ordliste-nanoaktivisme.html>; lesedato 21.06.18) Det kan f.eks. være ord som avslører ringeakt for lave menn, overvektige kvinner eller mennesker med synlige sykdommer. Når slike uttalelser eller handlinger er gjort uten ond hensikt, kan de heller ikke varsles før de skjer, i motsetning til temaer som en taler eller skribent vet vil (eller kan) såre eller skade noen.

“Trigger warnings are alerts that professors are expected to issue if something in a course might cause a strong emotional response. For example, some students have called for warnings that Chinua Achebe’s *Things Fall Apart* describes racial violence and that F. Scott Fitzgerald’s *The Great Gatsby* portrays misogyny and physical abuse, so that students who have been previously victimized by racism or domestic violence can choose to avoid these works, which they believe might “trigger” a recurrence of past trauma. [...] This new climate is slowly being institutionalized, and is affecting what can be said in the classroom, even as a basis for discussion. [...] The current movement is largely about emotional well-being [...] it presumes an extraordinary fragility of the collegiate psyche, and therefore elevates the goal of protecting students from psychological harm. The ultimate aim, it seems, is to turn campuses into “safe spaces” where young adults are shielded from words and ideas that make some uncomfortable. [...] this movement seeks to punish anyone who interferes with that aim, even accidentally. You might call this impulse vindictive protectiveness. It is creating a culture in which everyone must think twice before speaking up, lest they face charges of insensitivity, aggression, or worse.” (Greg Lukianoff and Jonathan Haidt i <http://www.theatlantic.com/magazine/archive/2015/09/the-coddling-of-the-american-mind/399356/>; lesedato 30.08.16)

“Trigger warnings are customary in some feminist and other spaces. They are designed to prevent people who have an extremely strong and damaging emotional response (for example, post-traumatic flashbacks or urges to harm themselves) to certain subjects from encountering them unaware. Having these responses is called

“being triggered”. [...] A trigger warning usually takes the form of some emphasised (usually bold) text starting with a warning phrase (such as “trigger warning,” “content warning,” or just “warning”) and describing in broad terms the upsetting nature of the content.” (http://geekfeminism.wikia.com/wiki/Trigger_warning; lesedato 07.07.14)

“What are the effects of this new protectiveness on the students themselves? Does it benefit the people it is supposed to help? What exactly are students learning when they spend four years or more in a community that polices unintentional slights, places warning labels on works of classic literature, and in many other ways conveys the sense that words can be forms of violence that require strict control by campus authorities, who are expected to act as both protectors and prosecutors? [...] vindictive protectiveness teaches students to think in a very different way. It prepares them poorly for professional life, which often demands intellectual engagement with people and ideas one might find uncongenial or wrong. The harm may be more immediate, too. A campus culture devoted to policing speech and punishing speakers is likely to engender patterns of thought that are surprisingly similar to those long identified by cognitive behavioral therapists as causes of depression and anxiety. The new protectiveness may be teaching students to think pathologically.” (Greg Lukianoff and Jonathan Haidt i <http://www.theatlantic.com/magazine/archive/2015/09/the-coddling-of-the-american-mind/399356/>; lesedato 01.09.16)

“Emotional reasoning dominates many campus debates and discussions. A claim that someone’s words are “offensive” is not just an expression of one’s own subjective feeling of offendedness. It is, rather, a public charge that the speaker has done something objectively wrong. It is a demand that the speaker apologize or be punished by some authority for committing an offense. There have always been some people who believe they have a right not to be offended. Yet throughout American history – from the Victorian era to the free-speech activism of the 1960s and ’70s – radicals have pushed boundaries and mocked prevailing sensibilities. Sometime in the 1980s, however, college campuses began to focus on preventing offensive speech, especially speech that might be hurtful to women or minority groups. The sentiment underpinning this goal was laudable, but it quickly produced some absurd results. What are we doing to our students if we encourage them to develop extra-thin skin just before they leave the cocoon of adult protection? [...] The thin argument “I’m offended” becomes an unbeatable trump card. This leads to what Jonathan Rauch, a contributing editor at this magazine, calls the “offendedness sweepstakes,” in which opposing parties use claims of offense as cudgels. In the process, the bar for what we consider unacceptable speech is lowered further and further. [...] If our universities are teaching students that their emotions can be used effectively as weapons – or at least as evidence in administrative proceedings – then they are teaching students to nurture a kind of hypersensitivity that will lead them into countless drawn-out conflicts in college and beyond. Schools may be training students in thinking styles that will damage

their careers and friendships, along with their mental health.” (Greg Lukianoff and Jonathan Haidt i <http://www.theatlantic.com/magazine/archive/2015/09/the-coddling-of-the-american-mind/399356/>; lesedato 01.09.16)

“Trigger warnings became particularly prevalent in self-help and feminist forums, where they allowed readers who had suffered from traumatic events like sexual assault to avoid graphic content that might trigger flashbacks or panic attacks. Search-engine trends indicate that the phrase broke into mainstream use online around 2011, spiked in 2014, and reached an all-time high in 2015. The use of trigger warnings on campus appears to have followed a similar trajectory; seemingly overnight, students at universities across the country have begun demanding that their professors issue warnings before covering material that might evoke a negative emotional response. [...] trigger warnings are sometimes demanded for a long list of ideas and attitudes that some students find politically offensive, in the name of preventing other students from being harmed. This is an example of what psychologists call “motivated reasoning” – we spontaneously generate arguments for conclusions we want to support. Once *you* find something hateful, it is easy to argue that exposure to the hateful thing could traumatize some *other* people. You believe that you know how others will react, and that their reaction could be devastating. Preventing that devastation becomes a moral obligation for the whole community. Books for which students have called publicly for trigger warnings within the past couple of years include Virginia Woolf’s *Mrs. Dalloway* (at Rutgers, for “suicidal inclinations”) and Ovid’s *Metamorphoses* (at Columbia, for sexual assault).” (Greg Lukianoff and Jonathan Haidt i <http://www.theatlantic.com/magazine/archive/2015/09/the-coddling-of-the-american-mind/399356/>; lesedato 30.08.16)

“If everyone around you acts as though something is dangerous – elevators, certain neighborhoods, novels depicting racism – then you are at risk of acquiring that fear too. The psychiatrist Sarah Roff pointed this out last year in an online article for *The Chronicle of Higher Education*. “One of my biggest concerns about trigger warnings,” Roff wrote, “is that they will apply not just to those who have experienced trauma, but to all students, creating an atmosphere in which they are encouraged to believe that there is something dangerous or damaging about discussing difficult aspects of our history.” The new climate is slowly being institutionalized, and is affecting what can be said in the classroom, even as a basis for discussion or debate. In an article published last year by *Inside Higher Ed*, seven humanities professors wrote that the trigger-warning movement was “already having a chilling effect on (their) teaching and pedagogy.” They reported their colleagues’ receiving “phone calls from deans and other administrators investigating student complaints that they have included ‘triggering’ material in their courses, with or without warnings.” A trigger warning, they wrote, “serves as a guarantee that students will not experience unexpected discomfort and implies that if they do, a contract has been broken.” When students come to *expect* trigger warnings for any material that makes them uncomfortable, the easiest way for

faculty to stay out of trouble is to avoid material that might upset the most sensitive student in the class.” (Greg Lukianoff and Jonathan Haidt i <http://www.theatlantic.com/magazine/archive/2015/09/the-coddling-of-the-american-mind/399356/>; lesedato 30.08.16)

“If campus culture conveys the idea that visitors must be pure, with résumés that never offend generally left-leaning campus sensibilities, then higher education will have taken a further step toward intellectual homogeneity and the creation of an environment in which students rarely encounter diverse viewpoints. [...] Rather than trying to protect students from words and ideas that they will inevitably encounter, colleges should do all they can to equip students to thrive in a world full of words and ideas that they cannot control. [...] the American Association of University Professors’ report on these warnings, which notes, “The presumption that students need to be protected rather than challenged in a classroom is at once infantilizing and anti-intellectual.” Professors should be free to use trigger warnings if they choose to do so, but by explicitly discouraging the practice, universities would help fortify the faculty against student requests for such warnings. [...] Teaching students to avoid giving unintentional offense is a worthy goal, especially when the students come from many different cultural backgrounds. But students should also be taught how to live in a world full of potential offenses.” (Greg Lukianoff and Jonathan Haidt i <http://www.theatlantic.com/magazine/archive/2015/09/the-coddling-of-the-american-mind/399356/>; lesedato 30.08.16)

“Heller ikke psykologiprofessor Metin Basoglu, en internasjonalt anerkjent ekspert innen traumeforskning, ser “trigger warnings” som formålstjenlige. For det første fordi “et uendelig antall situasjoner kan opptre som triggere”. For det andre fordi slik unngåelse bidrar til en følelse av hjelpeløshet og depresjon. Basoglu sammenligner det å utsette seg for det som minner om traumet, med en form for vaksinasjon. Små mengder av “viruset” bygger opp immunitet over tid. [...] Men bruken av “trigger warnings” kan også ses på som en del av en folkelig fromhetskultur. Man viser seg som et godt og empatisk menneske når man utsteder slike, og man ser seg berettiget til å sanksjonere andre som ikke benytter formularet, og med det hever man moralens fane. I tråd med dette er det ikke bare gjengivelse av eksplisitt materiale om seksuelle overgrep som merkes, men også meninger – og personer som målbærer disse meningene. [...] De fleste PTSD-pasienter krever ikke slik merking. Og vi andre bør antakelig ligge langt unna denne trenden og heller bekjempe den enn å gi etter for presset fra aktivistene. “Trigger warnings” er sannsynligvis til skade både for dem man ønsker å beskytte og for et godt og fritt debattklima. For hvor empatisk er det egentlig å demonisere meningsmotstandere med en stor varseltrekant for skadelighet?” (Audhild Skoglund i <http://www.aftenbladet.no/meninger/Er-trigger-warnings-ok-3728394.html>; lesedato 04.03.16)

“En autoritær og udemokratisk tendens sprer seg på amerikanske og britiske universiteter gjennom sensur og “trigger warnings”. [...] en amerikansk tradisjon som har nådd det tradisjonsrike Cardiff University. Forfatteren og radikal-

feministen Germaine Greer er invitert til å holde forelesning om kvinner og makt i november. Og så har det dukket opp en kampanje for å nekte henne å holde den, for hun er visstnok en transkvinnehater som feilkjønner transkvinner og ikke anerkjenner eksistensen av transfobi. Bredsidene kommer endatil fra studentunionens ansvarlige for kjønnsgeier. [...] Slike kampanjer og holdninger er utbredt ved amerikanske universiteter, som oftest drevet frem av studentforeninger. Det synes å være en blanding av to typer tenkning, den ene er at alle har krav på å unngå å bli støtt. Den andre er mer direkte “no platform”: motstemmer skal ikke høres. Sistnevnte er åpenbart reaksjonært, autoritært og udemokratisk, hører ikke hjemme på et universitet, knapt ute på gaten, og fortjener ikke noen bredere omtale. Men den første er nyere og mer interessant. [...] Fenomenet opptrer først og fremst som et krav om trigger warnings, at forelesninger og litteratur skal utstyres med advarsel om at det kan forekomme synspunkter eller skildringer som kan være krenkende eller støtende for noen. Slik at man enten kan forberede seg, eller hoppe over stoff. Et eksempel fra Sverige handler om at elever vil ha trigger warning på skildringer av heteroseksuell kjærlighet; det er “normforsterkende”. Fra USA finnes eksempler på at klassisk litteratur (Ovid) er krenkende, med sine skildringer av fortidens holdninger og livets fortredelighet. [...] Ingen vet på forhånd hva noen kan påberope seg å bli krenket og støtt av; det blir umulig å unngå svertekampanjene som gjerne kommer når man har forelest feil. I USA har det kommet såpass langt at den amerikanske professorforeningen har gått ut med en bekymringsmelding om at dette tøyset går utover den akademiske friheten, og er til skade i utdannelsen. Også i Norge er fenomenet på fremmarsj, men er foreløpig ikke særlig utbredt. Argumentasjonen som anføres handler gjerne om “respekt” og “hensyn”, men det hele bunnar vel kanskje heller i en angst for å få innblikk i virkeligheten.” (forsker Simen Gaure i *Aftenposten* 4. november 2015 s. 11)

“The convention originated primarily on feminist blogs to forewarn readers about content that could aggravate conditions caused by trauma, such as post-traumatic stress disorder. The trigger warning now encompasses a vast range of social wrongs, including racism, sexism, cissexism, ableism, homophobia, and even colonialism. [...] The idea of notifying students in advance before showing graphic or horrifying images or films in class is relatively uncontested. Yet the suggestion that trigger warnings should apply to literary works that examine difficult, challenging or offensive subjects has provoked derision. Philip Wythe, a student at Rutgers, proposes that F. Scott Fitzgerald’s *The Great Gatsby* or Virginia Woolf’s *Mrs Dalloway* could trigger traumatic responses due to their depictions of “abusive and misogynistic violence” and suicidal thoughts. *Gatsby*, a high-school staple, might be prefaced with “TW: “suicide,” “domestic abuse” and “graphic violence”. [...] Shakespeare’s *The Merchant of Venice* has similarly been mentioned as a text that might be a trigger because of its anti-Semitic content. One of the ways literature enriches culture is through challenges to accepted ideas and social structures. “Classic” fiction confronts social norms in ways that both align with and reject our current sensibilities. [...] All of the most disturbing aspects of reality are mirrored, critiqued, exaggerated, and distorted in literature. With the gamut of

topics now covered by trigger warnings, the majority of texts set for literature classes, especially those written in previous centuries in which racism, sexism and homophobia were culturally ingrained, would require at least one.” (Michelle Smith i <http://theconversation.com/should-literature-come-with-trigger-warnings-27075>; lesedato 06.07.16)

“Call me cynical, but the “student-customer” movement is the soft power arm of the neo-liberal corporatization of higher education. The message is that no one should ever be uncomfortable because students do not pay to feel things like confusion or anger. That sounds very rational until we consider how the student-customer model doesn’t silence power so much as it stifles any discourse about how power acts on people. [...] Yet, no one is arguing for trigger warnings in the routine spaces where symbolic and structural violence are acted on students at the margins. No one, to my knowledge, is affixing trigger warnings to department meetings that WASP-y normative expectations may require you to code switch yourself into oblivion to participate as a full member of the group. Instead, trigger warnings are being encouraged for sites of resistance, not mechanisms of oppression.” (Tressie McMillan Cottom i <https://thesocietypages.org/socimages/2014/03/13/should-there-be-trigger-warnings-on-syllabi/>; lesedato 06.07.16)

“As Tressie McMillan Cottom notes, trigger warnings don’t exist in the broader world in which the disadvantage and marginalisation of particular groups occurs. Instead, she suggests, “trigger warnings are being encouraged for sites of resistance, not mechanisms of oppression”. While no lecturer would wish to dismiss a student’s mental illness or history of abuse, the benefit of applying a large number of trigger warnings to literature seems questionable. Literature classrooms are typically places in which the structures that support inequality, violence, and discrimination are routinely questioned and dismantled. Do we want to assign more weight to the negative effects that novels and poetry might evoke by exploring racism, sexism and homophobia, for example, than the benefit of intellectually undoing the social structures that cause traumatic experiences for so many people in the first place?” (Michelle Smith i <http://theconversation.com/should-literature-come-with-trigger-warnings-27075>; lesedato 06.07.16)

Nettsida *Trigger warning database – helping you plan for the unexpected* gir lite informasjon om hvem som står bak den, men opplyser dette: “Why have a database? Ever gone to watch a movie with your friends and there was one scene that you didn’t expect and couldn’t cope with? The goal of this page is to create a database for triggers in movies and on TV. Search for the name of the series or the movie and see what other people have found. [...] We are open to submissions regarding anything that people may find distressing. Please note that this database is not exhaustive. If you search for a movie and we do not have it listed, it does not mean that it is without triggers, it means that we have not created a listing for it yet. Movies that are listed may also be missing some triggers as they can be hard to identify if you are not affected by them. If you come across this, please let us

know.” (<http://twdatabase.tumblr.com/>; lesedato 15.09.16) På nettsida blir filmer vurdert, på denne måten:

“Crimson Peak

- Consensual sex on screen
- Incest (level of ability to consent unclear)
- Poisoning by tea
- Gaslighting and psychological abuse
- Physical fighting
- Multiple deaths on screen”

“Require trigger warnings on all movies/tv shows which feature sexual assault and/or rape [...] Rape and sexual assault are prevalent in modern media. According to the Rape Abuse and Incest National Network, RAINN, there are about 293,000 sexual assaults in the U.S. every year. The majority of Netflix and Amazon Instant Video subscribers average between 18 and 49, according to the Wall Street Journal. This specific age demographic constitutes 80 percent of all victims of sexual assault in the U.S., reported by RAINN. Thus, there is a dire need for a warning system to be put in place that would inform the consumer of any trauma-inducing content within their programs. This would in no way censor said programs, but rather, serve to protect the consumer and avoid any PTSD (Post-Traumatic Stress Disorder) episodes related to the content. As an avid subscriber to both Netflix and Amazon, I firmly believe that adding trigger warnings to certain tv shows and movies will vastly improve the consumers’ experience.” (Courtney Willett i <https://www.change.org/p/netflix-amazon-com-require-trigger-warnings-on-all-movies-tv-shows-which-feature-sexual-assault-and-or-rape>; lesedato 05.09.16)

“I provide a warning because I think a bit of preparation can instil a more reflective attitude to what students are about to read and it encourages them to adopt a more critical stance from the outset. But that’s only one way to handle it. I can think of perfectly decent alternative pedagogies that would work very well without such preparation, where trauma or shock is an intentional part of the learning design and the reflection comes later. Such confrontational pedagogies are harder work for all concerned, riskier and need to be managed with a lot of skill if they are to be transformative in a good way but, when they work well, they can change someone’s life forever.” (universitetslærer Jon Dron ved Athabasca University; sitert fra <https://landing.athabasca.ca/discussion/view/549487/warning-about-trigger-warnings-used-to-censor-university-curriculum>; lesedato 21.09.16)

“Som det første universitetet i USA har University of Chicago [...] valgt åpent å avvise bruk av såkalte “trigger warnings” og “safe spaces”. Advarslene om temaer som kan vekke traumatiske opplevelser, og “trygge områder” hvor alle skal kunne føle seg fri for trakassering, har bredt om seg ved amerikanske universiteter de siste årene. Ifølge The Washington Post har universitetet i et brev til nye studenter informert om at studentene må forvente seg diskusjoner og meningsutvekslinger, også ubehagelige.” (*Forskerforum* nr. 8 i 2016 s. 22)

Olaug Nilssen kom i en innledning til sin roman *Få meg på, for faen* (2005) med en advarsel om det noen kan oppfatte som støtende skildringer i boka. “- Jeg skrev en advarsel i boken om at den inneholdt mange sexscener, og jeg mente det. Jeg er klar over at jeg må tåle mer av denslags når det er film, og ikke innholdet kan gjemmes mellom to permer. Men det er problematisk når man får denne typen innhold kastet i trynet uten at man vil det selv.” (Nilssen sitert fra http://www.bt.no/kultur/Bergen-Kino-fjerner-traileren-til-Fa-meg-pa_-for-faen-2516212.html; lesedato 22.08.16)

“Å gi en advarsel til dem som kan ta skade av innholdet, høres derfor ut som en glimrende løsning. Men i den andre enden viser undersøkelser også at de i noen tilfeller virker mot sin hensikt. For mange kan eksponering være nødvendig for å bli immun, veien til å komme over traumet er å være i det vonde og takle det. Er egentlig generelle traumevarsler veien å gå for å unngå smitteeffekt og at traumer gjenopplives? Eller er det heller *hvordan* vi skriver om sensitive ting vi bør se nærmere på? Finnes det tilstander der nærmest alt man leser, ser og hører kan virke triggende? Jeg har selv blitt beskyldt for den skadeligste formen for trigging. I en artikkel i Klassekampen ganske nylig skrev Kathleen Rani Hagen at jeg, ved å ha skrevet om egen anoreksi i romanen *Evig søndag*, hadde bidratt til å gjøre hennes anoreksi verre. Hun hadde lett etter ny motivasjon for å sulte – og funnet det hun lette etter. Eksemplet Hagen refererte til, var en setning hvor jeg hadde våknet etter x antall timers søvn, og derfor heller ikke spist på x antall timer. Det var en setning jeg selv aldri hadde tenkt på som triggende, enda jeg allerede hadde brukt en betydelig mengde tid på å revaske teksten for detaljer og unngå å legge til rette for sammenligninger. Likevel hadde hun hengt seg opp i denne setningen og bestemt seg for å selv ikke spise på tilsvarende mange timer. Dette er en anklage jeg tar på alvor. Det var trist å lese at boken hadde blitt brukt til det motsatte av det den var tiltenkt. Likevel kunne jeg ikke unngå å kjenne meg igjen i handlingsmønsteret, et mønster og en psykologi jeg tror er vanskelig å forstå for den som ikke er, eller selv har vært, syk. [...] Man får imidlertid ikke anoreksi *bare av* å lese om anoreksi. Den syke kan i verste fall bli sykere, men man kan også bli motivert til å bli bedre. Eller føle seg mindre alene. Det kan slå i alle retninger, og det er lett å trå feil.” (Linnéa Myhre i *Morgenbladet* 7. – 20. april 2017 s. 36)

“USA, desember 2009: Obama avslutter endelig det 18 år gamle forbudet mot å fotografere flaggdraperte kister med amerikanske soldater som har dødd i krig – ifølge enkelte for å pynte på konflikter og unngå å vekke sinne i den amerikanske

befolkningen. Skolemassakre skaper overskrifter, men viser aldri bilder av ofrene. Bygninger som bombes, fotograferes på avstand for å unngå å vise menneskene som er fanget der inne. Det advares om bilder som er for grafiske og kan komme til å støte leseren eller seeren: “Advarsel! Bildene kan virke støtende.” [...] Voldelige bilder kan ha noe for seg. Offentlighetens rett til å vite, og journalisters ansvar for å fungere som vaktbikkje for offentlighetens interesse, utgjør det moralske grunnlaget for journalistens frihet til å samle og spre informasjon. [...] Trenger seerne våre virkelig mer tabuinnhold?” (*Ny Tids* månedsmagasin mars 2016 s. 6)

“På amerikanske universiteter bør du ikke gå med sombrero på festen dersom du ikke er av meksikansk opprinnelse. Det kan også bli trøblete å fremføre afrikanskinspirert musikk på studentfest dersom bandet ditt har for mange hvite medlemmer, slik afrobeat-bandet Shokazoba fikk oppleve. Sånt er nemlig “cultural appropriation”, å stjele noen andres kultur og identitet. Det er fristende å avfeie slikt som enkeltepisoder, som utslag av den samme studentaktige overfølsomhetskulturen som ga oss debatten om å merke potensielt støtende innhold i tekster med en advarsel. Men de er symptomer på en større tendens: Identitetspolitikken. Bak identitetspolitikken ligger et ønske om å gi oppreisning til grupper som har blitt dårlig behandlet av storsamfunnet, enten det er på grunn av hudfarge, kjønn, religion eller legning. Offergrupper skal få slippe å bli krenket enda mer, og kanskje få noen særordninger for å bøte på gammel skade.” (Didrik Söderlind i *Vårt Land* 15. januar 2016 s. 16)

“En barnebok med avkappede fingre skaper debatt blant bibliotekarer. Er illustrasjonen over for drøy? Det mener barnehageansatte på Sortland, som har bedt biblioteket fjerne boken illustrasjonen tilhører, fra kassen med bildebøker. [...] Illustrasjonen stammer fra Reidar Kjelsens *Bertil bestemmer selv*, der lille Bertil vil låne pappas kniv for å spikke litt. Han får streng beskjed om at han er for liten, men Bertil får til slutt fatt på kniven, og “dermed går det slik det må gå i en bildebok av Reidar Kjelsen”, skriver forlaget Cappelen Damm i en omtale av boken: Det blir ganske grotesk – og blodig. Spørsmålet fra Sortland har nå satt i gang en debatt om overskridende barnebøker. Én bibliotekar mener enkelte bøker burde merkes med en advarsel om støtende innhold, samt en oppfordring om at bøkene må leses med en voksen. Eventuelt kan bibliotekarer la være å låne ut bøkene til barn som kommer til biblioteket alene: “Barn skal vernes”, konkluderer hun. En som fordeler bøker til skolene, skriver at hun noen ganger legger ved en lapp til bibliotekarene: “Les denne boka før du setter den på hylla.” Jo flere billedbøker som krever lesere som forstår humoren, jo bedre trenger hvert bibliotek å tenke seg om, fortsetter hun. “Halloen!” skriver en bibliotekar: “Av og til trenger barn også vern mot voksnes inngripen i barnekulturen.” “Støtende for hvem???” innvender en annen, og foreslår: “Kanskje du må lage en egen hylle med ‘Bøker bibliotekaren ikke liker’”. “Knallgod idé til utstilling! Den skal jeg jammen lage med én gang!” svarer en bibliotekar fra Deichmanske.” (Anders F. Lunde i *Morgenbladet* 4. – 10. desember 2015 s. 48)

“Jeg-markedet kan forklare samtidens vegring mot kritikk: oppsummert i fenomener vi kaller krenkelseskultur, *trigger warnings* og *safe zones*.” (Lena Lindgren i *Morgenbladet* 28. oktober – 3. november 2016 s. 7)

Alle artiklene og litteraturlista til hele leksikonet er tilgjengelig på <https://www.litteraturogmedieleksikon.no>